

Валерія Волкова, к. е. н.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТИВ

Valeriia Volkova, PhD in Economics

Vasyl Stus Donetsk National University, Ukraine

TRENDS OF BANKING SUPERVISION DEVELOPMENT IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF TRANSITION TO INTERNATIONAL STANDARDS

The essence and purpose of banking regulation and banking supervision are determined. The task of banking supervision in the modern conditions is distinguished. The objects and subjects of banking supervision in Ukraine are established. The expediency of creation in Ukraine of the unique body supervising the market of financial services is emphasized. The ways of organizing supervisory systems in developed countries are described. The effectiveness of the form of banking supervision in Germany is substantiated. The peculiarities of supervision over the activity of domestic commercial banks are specified. The challenges of the supervision system over the functioning of the banks in Ukraine are ascertained. The trends of Ukrainian banking system development under the conditions of transition to international standards are put forward.

Keywords: bank, banking system, banking regulation, banking supervision, firmness of the banking system.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку банківського нагляду охоплюють широке коло питань, що стосуються організаційних аспектів його реалізації та реформування інститутів системи банківського нагляду і регулювання; змісту та цільової спрямованості моніторингу за станом фінансово-кредитної системи і в цілому методологічних засад його здійснення¹.

Банківська система в цих умовах виступає найважливішим елементом економіки країни та відіграє важливу роль в забезпеченні її надійності та фінансової стійкості. Тому стабільний розвиток банківської системи є стратегічним завданням в умовах європейської інтеграції України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх публікацій свідчить, що окремі питання банківського регулювання та нагляду розглядалися в роботах таких вчених, як: Грушко В.І., Костенко В.В., Міщенко В.І. та ін. Проте, залишається недостатньо дослідженим аспект розвитку банківського нагляду саме в умовах переходу до міжнародних стандартів.

Мета статті полягає в дослідженні зарубіжного досвіду нагляду за діяльністю банків та виділення напрямків вдосконалення банківського нагляду в умовах переходу до міжнародних стандартів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Європейський вектор розвитку вітчизняних банківських установ повинен супроводжуватись приведенням у відповідність до міжнародних стандартів системи банківського регулювання та нагляду.

¹ Новікова, Т. (2015). Основні тенденції вдосконалення системи банківського регулювання та нагляду в Україні. *Вісник Університету банківської справи*, 2 (23), 98-102.

Визначимо сутність та мету банківського регулювання та нагляду. Банківське регулювання – це комплекс заходів та засобів, за допомогою яких держава через НБУ та інші уповноважені органи забезпечує стабільність функціонування банківського сектору країни. Орган банківського регулювання розробляє норми та положення, яких комерційні банки мають дотримуватись.

Банківський нагляд – діяльність, що передбачає контроль за діяльністю банків другого рівня з боку Національного банку України. Головною метою банківського нагляду виступає підтримка стабільності банківської системи держави, а також захист інтересів кредиторів та позичальників. Орган банківського нагляду здійснює перевірку відповідності показників діяльності кредитних установ встановленим нормам та вимогам, які розроблені регулюючим органом. Також орган банківського нагляду вживає відповідні заходи у випадку виявлення недоліків в діяльності банківських установ. Головним завданням органів банківського нагляду буде стимулювання процесу управління кредитним ризиком та створення ефективної системи управління кредитним ризиком. При створенні ефективного середовища органи банківського нагляду суттєво впливають на інших учасників процесу управління кредитним ризиком. Тобто органи банківського нагляду створюють правове середовище управління кредитним ризиком банку. Таким чином, банківський нагляд буде виступати засобом банківського регулювання.

Отже, метою банківського регулювання та нагляду буде виступати забезпечення фінансової стійкості банківської системи країни, захист інтересів вкладників та кредиторів стосовно безпеки збереження коштів на рахунках в банківських установах. На нашу думку, удосконалення банківського нагляду вимагає приділення значної уваги до діяльності проблемних банківських установ. В умовах глобальних зрушень діяльність вітчизняних комерційних банків повинна відповідати міжнародним стандартам системи банківського нагляду.

Наведемо окремі трактування поняття «банківський нагляд» (табл.1).

Вважаємо, що банківський нагляд – це сукупність дій, які здійснює орган банківського нагляду в межах його повноважень у відповідності до норм з метою забезпечення безперебійного функціонування банківського сектору країни, а також захисту інтересів кожного учасника процесу кредитування.

Завданнями банківського нагляду в сучасних умовах, на нашу думку, будуть виступати:

- Підтримка стабільності банківської системи країни;
- Захист інтересів учасників кредитного процесу;
- Розробка та впровадження наглядових стандартів в банківських установах;
- Аналіз фінансового стану банківських установ, контроль за дотриманням чинного законодавства;
- Усунення виявлених проблем в діяльності банків;
- Ліцензування банківських установ.

Також погоджуємось з Солодкіною О.В.¹, яка відмічає, що об'єктом банківського нагляду виступає саме банківська діяльність, тобто проведення банківськими та міжбанківськими установами та їхніми підрозділами (філіями, відділеннями, представництвами) банківських операцій на основі ліцензій, одержаних від Національного банку при здійсненні банківських операцій.

Суб'єктами, що здійснюють банківський нагляд, є: ревізійна комісія як виборний орган банку, що здійснює нагляд за дорученням загальних зборів або Ради банку з метою захисту інтересів учасників банку; внутрішній аудитор – підрозділ банку, що здійснює

¹ Солодкіна, О.В. (2004). Поняття і значення банківського нагляду в системі правового регулювання банківської діяльності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 60-62, 125-128.

Визначення поняття «банківський нагляд»

Лещенко В.В. ¹	Банківський нагляд у широкому розумінні є система, яку використовує уряд для того, щоб гарантувати стабільність фінансової системи, її безпеку.
Міщенко В.І. ²	Банківський нагляд – моніторинг процесів, що мають місце у банківській сфері на різних стадіях функціонування банків, а саме: створення нових банків та їх установ, діяльності банків, реорганізації та ліквідації банків.
Закон України «Про Національний банк України» ³	Банківський нагляд (banking supervision) – система заходів щодо контролю та активних впорядкованих дій Національного банку України, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими особами, стосовно яких національний банк України здійснює наглядову діяльність, законодавства України і встановлених нормативів з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників та кредиторів банку.
Костенко В.В. ⁴	Банківський нагляд – це вид відомчого контролю, система моніторингу та активних впорядкованих дій, здійснюваних центральним банком та інших уповноважених наглядових органів, з метою забезпечення дотримання комерційними банками законодавства.
Грушко В.І. ⁵	Банківський нагляд – це моніторинг процесів, що мають місце у банківській сфері на різних стадіях функціонування банків, а саме: створення нових банків та їх установ, діяльності банків, реорганізації та ліквідації банків.
Пистогов Є.А. ⁶	Банківський нагляд проводиться з метою забезпечення надійності і стабільності окремих банків і передбачає цілісний і постійний нагляд (контроль) за здійсненням банками своєї діяльності у відповідності з діючими нормами законодавства та інструкціями. До того ж автор наголошує, що з точки зору правового підходу, «банківський нагляд» – це здійснюване спеціальним державним органом або органами постійне спостереження за діяльністю не підпорядкованих йому юридичних осіб (банків) з метою виявлення порушень банківського законодавства.
Хаб'юк О. ⁷	Банківський нагляд – це повноваження органу банківського нагляду щодо контролю банківської діяльності (= моніторинг + застосування заходів впливу) в межах наданих законодавством, та його нормотворчу діяльність.

¹ Лещенко, В.В. (2016). Організація системи банківського нагляду: структура, моделі, проблеми регулювання. *Інвестиції: досвід та практика*, 6, 132-136 <http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2016/27.pdf> (2018, червень, 08).

² Міщенко, В.І. (2004). *Банківський нагляд: Навчальний посібник*. Київ: Знання.

³ Закон про Національний банк України 2007 (Верховна Рада України). *Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності: Додаток до журналу "Вісник Національного банку України"*, 11 (140), 21-44.

⁴ Костенко, В.В. (2015). Теоретичні аспекти банківського нагляду в Україні: сутність та його види. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 7, 704-708. <<http://global-national.in.ua/archive/7-2015/149.pdf>> (2018, червень, 08).

⁵ Грушко, В.І. (2004). *Банківський нагляд: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл.* К.: Центр навчальної літератури.

⁶ Пистогов, Є.А. (2010). *Банківський нагляд як складова банківського регулювання: теоретико-правовий аналіз* <http://lib.uabs.edu.ua/library/P_Visnik/Numbers/1_3_2010/03_03_05.pdf> (2018, травень, 30)

⁷ Хаб'юк, О. (2008). *Банківське регулювання та нагляд через призму рекомендацій Базельського комітету*. Івано-Франківськ: ОППО; Снятин: ПрутПринт, 260.

нагляд за дорученням Правління банку, інформує його про можливість банківського ризику та розробляє заходи щодо його попередження; зовнішній аудитор банку, який виконує свої функції на договірних засадах і повинен надавати об'єктивну незалежну інформацію про стан банку; Генеральний департамент банківського нагляду, його департаменти та інші підрозділи Національного банку України, що наглядають за діяльністю банків, розробляють методологію нагляду та контролюють адекватність і якість виконання своїх обов'язків іншими суб'єктами банківського нагляду. Крім того, автор наголошує, що діяльність служби банківського нагляду дає позитивні результати тільки в тому випадку, коли вона підкріплена міцним законодавством і чіткими правилами регулювання діяльності, а наглядовий орган має право і повноваження здійснювати дієвий нагляд, чинити швидкі та ефективні дії відносно проблемних банків.

Крім того, сучасні вітчизняні науковці¹ вважають, що доцільним було б залишити за Національним банком України функцію банківського регулювання, яка відповідно до Закону України «Про Національний банк України» полягає у створенні системи норм, що регулюють діяльність банків, визначають загальні принципи банківської діяльності, порядок здійснення банківського нагляду, відповідальність за порушення банківського законодавства. Також наголошено, що з урахуванням європейського досвіду, до створення єдиних органів нагляду за усім ринком фінансових послуг було б доцільним створення в Україні єдиного органу нагляду за ринком фінансових послуг або надання вже створеному органу – Національній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України повноважень саме щодо нагляду за всім ринком фінансових послуг, зокрема і за діяльністю комерційних банків.

Також доведено², що в багатьох країнах відповідальність за нагляд за комерційними банками покладено на центральний банк. Більшість банків контролюються відносно великою кількістю регулюючих органів. Це обумовлено тим, що більшість банків надають широкий діапазон фінансових послуг, і в багатьох країнах регулювання розподілено між комерційною банківською справою, інвестиційною банківською справою, управлінням активами та страхуванням.

Цікавим є факт, що в наш час можна виділити три групи країн, відмінних у способах організації побудови наглядових систем, місцем і роллю центрального банку них³ (рис 1.):

– країни, в яких наглядова діяльність здійснюється лише центральним банком (Україна, Австралія, Великобританія, Ісландія, Іспанія, Ірландія, Італія, Нова Зеландія, Португалія);

– країни, в яких наглядова діяльність здійснюється центральним банком спільно з іншими органами (США – Федеральна резервна система спільно з міністерством фінансів, незалежним агентством і Федеральною корпорацією страхування депозитів; Швейцарія – центральний банк спільно з банківською комісією; Німеччина – Бундесбанк спільно з Федеральною службою кредитного контролю);

– країни, в яких наглядова діяльність здійснюється не центральним банком, а іншими органами (Данія, Канада, Люксембург, Швеція, Австрія, Фінляндія, Норвегія).

¹ Дворецька, М.І. (2010). Теоретичні і практичні аспекти здійснення банківського нагляду в Україні. *Вісник Вищої ради юстиції*, 3, 90-97.

² Фрост, С. М. (2006). *Настільна книга банківського аналітика: Гроші, ризики і професійні прийоми*. Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс.

³ Лещенко, В.В. (2016). Організація системи банківського нагляду: структура, моделі, проблеми регулювання. *Інвестиції: досвід та практика*, 6, 132-136.

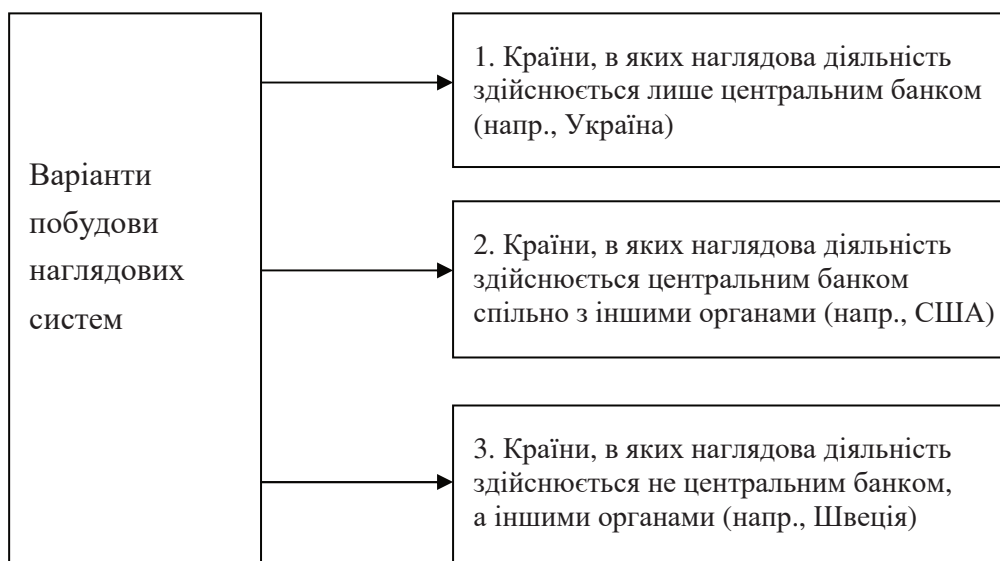

Рис. 1. Варіанти побудови наглядових систем в країнах світу

До того ж, у Німеччині банківський нагляд започатковано в 1619 році у формі нагляду за приватними банками, які мали право на випуск 16 банкнот. В 1765 році виник нагляд за державними банками, а в 1838 року – нагляд за ощадкасами. В 1874 році в рамках консультацій до законодавчого процесу було винесено на обговорення питання нагляду за всією банківською системою, яке відкинули з огляду на проголошену в 1869 році свободу професії. Банківські кризи 1901 та 1906-1907 років призвели до стриманого розширення вимог щодо публікації звітності, отримання дозволу на здійснення банківської діяльності та її обмеження¹.

Варто погодитись з автором², на думку якого найбільш ефективною та організованою серед європейських країн буде вважатись форма нагляду за банківською діяльністю Німеччини. У Німеччині існує система банківського нагляду, у рамках якої Бундесбанк розділяє обов'язки по нагляду з Федеральним відомством нагляду за кредитною системою, що розташовується в Берліні та здійснює державний нагляд за всіма кредитними установами. При цьому відомства є самостійними федеральними верховними органами, які підпорядковуються вказівкам федерального міністра фінансів.

Крім того, автор справедливо наголошує на тому, що суть німецького банківського нагляду полягає в розробці стандартних балансових показників, контролю за їх дотриманням та аудиторській перевірці правильності бухгалтерської звітності. Балансові показники визначають допустимі межі ризиків кредитних, ринкових, курсових коливань ліквідності насамперед з точки зору їх відповідності власному капіталу банків. Завданням наглядових органів є також перевірка методик розрахунку показників, покладених в основу індивідуальних систем оцінки ризиків. Ефективне функціонування економіки вимагає загальновизнаних регулюючих положень. Якщо вони занадто широкі, ринок створює власні правила; занадто вузькі – гальмують економічну активність і конкуренцію. У Німеччині органи нагляду уповноважені проводити виїзні інспектування банків. Проте проводять його вкрай рідко, в основному, працюючи з матеріалами зовнішніх аудиторів. Важливою

¹ Хаб'юк, О. (2008). *Банківське регулювання та нагляд через призму рекомендацій Базельського комітету*. Івано-Франківськ: ОППО; Снятин: ПрутПринт, 260.

² Степаненко, М.Л. (2013). Можливості вдосконалення механізмів контролю банківської діяльності на основі досвіду європейських країн. *Вчені записки Університету КРОК*, 33, 118-122.

особливістю банківського нагляду в Німеччині є те, що виїзні інспектування проводяться також для того, щоб оцінити й утвердити систему внутрішнього контролю й аудиту в банківській установі.

Успішним у світі є приклад Великобританії, в якій застосовується модель нагляду за фінансовим ринком єдиним регулятором. Таким органом виступає Управління фінансових послуг. У Великобританії з 1 грудня 2001 р., тобто з дня набрання чинності Закону «Про фінансові послуги і фінансовий ринок», відбулось формальне покладення усіх повноважень і відповідальності за здійснення нагляду на фінансових ринках на Управління фінансових послуг. Даному органу також надано досить широкі можливості у здійсненні регулювання банківської діяльності.

Зазначимо, що нагляд за діяльністю комерційних банків Національний банк України може здійснювати у безвиїзній та виїзній (інспекційні перевірки) формі. При цьому безвиїзний нагляд може застосовуватись з метою моніторингу рівня кредитного ризику та порівняння його з однорідним банком. Інспекційна перевірка – з метою оцінювання ефективності системи управління кредитним ризиком. Інспекційну перевірку здійснюють уповноважені Національним банком України особи відповідно до Положення Національного банку України «Про планування та порядок проведення інспекційних перевірок» № 145 від 04.04.2018 року¹.

Моніторинг відбувається на різних рівнях, зокрема на рівні філій та відділень шляхом обробки репозитарної звітності. Загальний обсяг статистичної інформації, яку одержує НБУ, є достатнім для організації актуальної бази показників грошово-кредитної статистики. При цьому перелік показників грошово-кредитної статистики обмежується даними про монетарні агрегати, регулятивні ставки НБУ та ставки банків по кредитах і депозитах, рівень інфляції та абсолютні показники по депозитах та кредитах банків. Брак належної статистичної бази позбавляє НБУ інформаційного ресурсу для корегування грошово-кредитної політики. Крім того, проаналізувавши систему безвиїзного нагляду, науковці дійшли висновків, що витрати банків на формування цієї звітності є економічно невиправданими².

Вважаємо, що система банківського нагляду буде ефективною в разі здійснення зваженої макроекономічної політики в країні та застосування при необхідності фінансових важелів для її регулювання.

Справедливо зазначають науковці³, що в сучасних умовах системі банківського нагляду в Україні притаманні ряд суперечностей та недоліків. А саме: – відсутність в Україні практики консолідованого нагляду за фінансовими групами; – недостатній рівень публічності та розкриття узагальнюючої банківської інформації; – зумовлена часом необхідність переходу від пруденційного до ризик-орієнтованого банківського нагляду; – недосконала рання діагностика проблемності банків в Україні, що вимагає інтенсивного запровадження сучасних принципів превентивного банківського нагляду; – недостатній рівень запровадження в Україні прогресивних механізмів та методик й інструментів банківського нагляду, проголошених Базелем II; – необхідність розробки нового регулятивного механізму для банків, згідно з вимогами Базеля III (розроблені Базельським комітетом).

¹ Положення про планування та порядок проведення інспекційних перевірок 2017 (Національний банк України). Офіційний сайт Національного банку України <<https://bank.gov.ua/document/download?docId=61665026>> (2018, червень, 10).

² Науковий блог (2012). Банківський нагляд, банківський контроль як складові елементи банківського регулювання: теоретико-правовий аналіз <<http://naub.oa.edu.ua/2012/bankivskyj-nahlyad-bankivskyj-kontrol-yak-skladovi-elementy-bankivskoho-rehulyuvannya-teoretyko-pravovyj-analiz/>> (2018, червень, 06).

³ Швець, Н.Р. (2014). Теоретико-методологічні засади сучасного банківського нагляду. *Журнал науковий огляд*, 7 (17), 1-14. <<http://oaji.net/articles/2015/797-1440067640.pdf>> (2018, червень, 05)

Варто відмітити, що Базельський комітет – це установа, що була створена в 1974 році в м. Базель (Швейцарія). Головними завданнями діяльності даної установи виступає розвиток співпраці між наглядовими органами країн-членів комітету та запровадження єдиних стандартів в сфері банківського регулювання. Базельський комітет розробляє широкий перелік стандартів, вказівок та рекомендацій по здійсненню банківського нагляду та є основним міжнародним органом, який активно впливає на процес банківського регулювання та нагляду. Ці стандарти не є обов'язковими, але більшість країн-членів їх дотримуються. Основні документи, розроблені Базельським комітетом представлені на рисунку 2.

Рис. 2. Документи, розроблені Базельським комітетом

Зазначимо, що відповідно до Базеля I вводиться розподіл капіталу банку на 2 категорії, а активів – на 5 груп в залежності від ступеня ризику. Базель II – встановлює мінімальні вимоги до капіталу та запроваджує систему банківського нагляду та взаємодії між банками та наглядовими органами. Базель III – нормативи цього документу планувалося ввести в 2018 р. Тобто нові стандарти регулювання повною мірою почнуть діяти з 2019 року. Відповідно до Базель III запроваджуються пруденційні вимоги до капіталу та ліквідності. Також планується введення додаткових буфер капіталу.

Дослідження довело, що на сучасному етапі проводиться активне впровадження умов угоди Базель III серед країн – членів Базельського комітету. Найбільші успіхи в процесі їх імплементації мають США та Швейцарія – вони запровадили нормативи капіталу та ліквідності навіть жорсткіші, ніж ті, які визначено в угоді Базель III. Вважається, що впровадження нормативів Базеля III сприятиме зростанню рівня стійкості світової економіки і зниженню ймовірності банківських криз. Однак, науковці зазначають, що заходи, передбачені Базелем III, – жорсткість вимог щодо достатності капіталу, встановлення єдиних стандартів ліквідності, а також додаткових нормативів для

глобальних, системно важливих фінансових установ – можуть призвести до уповільнення економічного зростання у світі в результаті підвищення банками процентних ставок за кредитами і зменшення ними обсягів кредитування¹.

Крім Базельського комітету важливу роль в питаннях банківського регулювання наглядку відіграє Рада по міжнародних стандартах фінансової звітності (IASB). Це незалежний орган, що встановлює розробляє стандарти фінансової звітності, що становлять основу фінансових звітів банківських установ. Штаб-квартира Ради по міжнародних стандартах фінансової звітності знаходиться в Лондоні (Великобританія).

Стосовно вітчизняної нормативно-правової бази, зазначимо, що в 2015 році НБУ затвердив Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України. Документ розроблений з урахуванням рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду «Опорні положення оцінки систем внутрішнього контролю» і загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів і стандартів: його положення спрямовані на зменшення ризиків банків, підвищення ефективності та стабільності діяльності кредитно-фінансових установ, забезпечення захисту вкладників і кредиторів. Положення встановлює обов'язкові мінімальні вимоги щодо організації внутрішнього контролю в банку.

Крім того, даний документ визначає, що внутрішній контроль – це заходи банку, спрямовані на забезпечення ефективності та результативності здійснення операцій банку, ефективності управління активами і пасивами, ризиками, забезпечення повноти, своєчасності та достовірності ведення бухгалтерського обліку, а також складання та надання звітності, запобігання шахрайства, комплаєнс. Згідно з документом, функціонування системи внутрішнього контролю банку повинно, забезпечувати дотримання правила “двох рук” при здійсненні операцій банку, відповідно до якого здійснення й облік операцій не може бути повноваженнями однієї людини. Положення також передбачає створення банками системи управління ризиками, яка забезпечує, зокрема, оцінку зовнішніх факторів та внутрішніх чинників².

Отже, державний нагляд за банківською діяльністю в цих умовах являє собою сукупність економіко-правових відносин держави з установами фінансової системи, спрямованих на регулювання фінансового ринку з метою забезпечення безперебійного функціонування його банківської сфери. В цілому, на нашу думку, система банківського нагляду в Україні залишається слабкою в цілому, тому з метою вдосконалення банківського нагляду в умовах переходу до міжнародних стандартів вважаємо за доцільне:

- ✓ Удосконалити процедуру ліцензування банківської діяльності;
- ✓ Запровадити постійний моніторинг діяльності вітчизняних комерційних банків, зокрема їх фінансового стану;
- ✓ Здійснювати постійний контроль за дотриманням нормативів банківської діяльності та чинного законодавства;
- ✓ Запровадити постійні інспекційні перевірки банківської діяльності;
- ✓ Здійснювати комерційними банками постійний поточний внутрішній контроль та зовнішній аудиторський контроль;
- ✓ Розробити та надіслати наглядові інструкції для банківських установ щодо впровадження стандартів Базеля III;
- ✓ Розробити та надіслати наглядові інструкції для банківських установ щодо переходу до стандартів міжнародної фінансової звітності, розробленої IASB.

¹ Хоружий, Д. (2015). Сучасні тенденції впровадження положень Базеля III. *Вісник Національного банку України*, квітень, 60-65. <file:///C:/Users/Home/Downloads/Vnбу_2015_4_19.pdf> (2018, червень, 09).

² Finance.ua (2014). НБУ визначив принципи організації внутрішнього контролю в банках України <https://news.finance.ua/ua/news/-/341655/nbu-vyznachyv-pryntsyppu-organizatsiyi-vnutrishnogo-kontrolyu-v-bankah-ukrayiny> (2018, червень, 09).

Висновки. Таким чином, стабільність функціонування кожного банку суттєво впливає на стійкість всієї банківської системи країни, тому визначення адекватних інструментів регулювання діяльності кредитних установ виступає головним завданням ефективного банківського нагляду. Державний нагляд за банківською діяльністю передбачає безперервний контроль банківської діяльності відповідно до норм законодавства.

Всі визначені напрями вдосконалення банківського нагляду спрямовані на підтримку фінансової стійкості та надійності банківського сектору, що виступає головною стратегічною метою банківського нагляду та відіграє важливу роль в функціонуванні банківських установ в умовах переходу до міжнародних стандартів.

References:

1. Novikova, T. (2015). Osnovni tendentsii vdoskonalennia systemy bankivskoho rehuliuвання ta nahliadu v Ukraini [The main tendencies of the improvement of the banking regulation and supervision system in Ukraine]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy* [Journal of the University of Banking], 2 (23), 98-102. [in Ukrainian].
2. Leshchenko, V.V. (2016). Orhanizatsiia systemy bankivskoho nahliadu: struktura, modeli, problemy rehuliuвання [Organization of banking supervision system: structure, models, problems of regulation]. *Investytsii: dosvid ta praktyka* [Investments: experience and practice], 6, 132-136. [in Ukrainian].
3. Mishchenko, V.I. (2004). *Bankivskiy nahliad: Navchalnyi posibnyk* [Banking supervision: Manual]. Kyiv: Znannia. [in Ukrainian].
4. *Zakon pro Natsionalnyi bank Ukrainy 2007* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Law on the National Bank of Ukraine 2007 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Zakonodavchi i normatyvni akty z bankivskoi diialnosti: Dodatok do zhurnalu Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy* [Legislative and regulatory acts on banking activities: Appendix to the Journal of the National Bank of Ukraine], 11 (140), 21-44. [in Ukrainian].
5. Kostenko, V.V. (2015). Teoretychni aspekty bankivskoho nahliadu v Ukraini: sutnist ta yoho vydy [Theoretical aspects of banking supervision in Ukraine: essence and its types]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky* [Global and national problems of the economy], 7, 704-708 <<http://global-national.in.ua/archive/7-2015/149.pdf>> [in Ukrainian]. (2018, June, 10).
6. Hrushko, V.I. (2004). *Bankivskiy nahliad: navchalnyi posibnyk dlia stud. vyshch. navch. zakl* [Banking Supervision: Training Manual for Students at Higher Educational Institutions]. Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury. [in Ukrainian].
7. Pystogov, Ye.A. (2010). Bankivskiy nahliad yak skladova bankivskoho rehuliuвання: teoretyko-pravovyi analiz [Banking supervision as a component of banking regulation: theoretical and legal analysis] <http://lib.uabs.edu.ua/library/P_Visnik/Numbers/1_3_2010/03_03_05.pdf> [in Ukrainian]. (2018, June, 10).
8. Khabiuk, O. (2008). *Bankivske rehuliuвання ta nahliad cherez pryzmu rekomendatsii Bazelskoho komitetu* [Banking regulation and supervision through the prism of the recommendations of the Basel Committee]. Ivano-Frankivsk: OIPPO; Sniatyn: PrutPrynt. [in Ukrainian].
9. Solodkina, O.V. (2004). Poniattia i znachennia bankivskoho nahliadu v systemi pravovoho rehuliuвання bankivskoi diialnosti. [Concept and significance of banking supervision in the system of legal regulation of banking activity.]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka* [Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv], 60-62, 125-128. [in Ukrainian].
10. Dvoretzka, M.I. (2010). Teoretychni i praktychni aspekty zdiisnennia bankivskoho nahliadu v Ukraini [Theoretical and practical aspects of banking supervision in Ukraine]. *Visnyk Vyshchoi rady yustytzii* [Bulletin of the High Council of Justice], 3, 90-97. [in Ukrainian].
11. Frost, S. M. (2006). *Nastilna knyha bankivskoho analityka: Hroshi, ryzyky i profesiini pryomy* [Banking Analytics Deskbook: Money, Risks and Professional Tricks]. Dnipropetrovsk: Balans Biznes Buks. [in Ukrainian].
12. Leshchenko, V.V. (2016). Orhanizatsiia systemy bankivskoho nahliadu: struktura, modeli, problemy rehuliuвання [Organization of banking supervision system: structure, models, problems of regulation]. *Investytsii: dosvid ta praktyka* [Investments: experience and practice], 6, 132-136. [in Ukrainian].

13. Stepanenko, M.L. (2013). *Mozhlyvosti vdoskonalennia mekhanizmv kontroliu bankivskoi diialnosti na osnovi dosvidu yevropeiskykh krain* [Opportunities to improve the banking control mechanisms based on the experience of European countries]. *Vcheni zapysky Universytetu KROK* [Scientific notes of the University of KROK], 33, 118-122. [in Ukrainian].
14. *Polozhennia pro planuvannia ta poriadok provedennia inspektsiinykh perevirok 2017* (Natsionalnyi bank Ukrainy) [Regulations on Planning and Procedure for Inspection Inspections 2017 (National Bank of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Natsional'noho banku Ukrayiny* [Official site of the National Bank of Ukraine] <<https://bank.gov.ua/document/download?docId=61665026>> [in Ukrainian]. (2018, June, 10).
15. Scientific blog (2012). *Bankivskyi nahliad, bankivskyi kontrol yak skladovi elementy bankivskoho rehulivannia: teoretyko-pravovyi analiz* [Bank supervision, banking control as components of banking regulation: theoretical and legal analysis] <<http://naub.oa.edu.ua/2012/bankivskyj-nahlyad-bankivskyj-kontrol-yak-skladovi-elementy-bankivskoho-rehulyvannya-teoretyko-pravovyy-analiz/>> [in Ukrainian]. (2018, June, 10).
16. Shvets, N.R. (2014). *Teoretyko-metodolohichni zasady suchasnoho bankivskoho nahliadu* [Theoretical and methodological principles of modern banking supervision]. *Zhurnal naukovyi ohliad* [Magazine scientific review], 7 (17), 1-14. <<http://oaji.net/articles/2015/797-1440067640.pdf>> [in Ukrainian]. (2018, June, 10).
17. Khoruzhyi, D. (2015). *Suchasni tendentsii vprovadzhennia polozhen Bazelia III* [Сучасні тенденції впровадження положень Базеля III]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy* [Magazine scientific review], April, 60-65. [in Ukrainian].
18. Finance.ua (2014). *NBU vyznachyv pryntsypy orhanizatsii vnutrishnoho kontroliu v bankakh Ukrainy* [The NBU has defined the principles of the organization of internal control in the banks of Ukraine]. <<https://news.finance.ua/ua/news/-/341655/nbu-vyznachyv-pryntsypy-organizatsiyi-vnutrishnogo-kontrolyu-v-bankah-ukrayiny>> [in Ukrainian]. (2018, June, 10).